

POSTANOWIENIE

Dnia 26 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Elżbieta Karska

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie ze skargi K. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 2580/23,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 26 czerwca 2024 r.,

oddala skargę.

Elżbieta Karska Tomasz Demendecki Janusz Niczyporuk

[SOP]

UZASADNIENIE

Skarżąca K.K. – pismem datowanym na 30 stycznia 2024 r. wniosła skargę
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez
nieuzasadnionej zwłoki, żądając:

1. stwierdzenia, że w sprawie o sygn. VI ACa 2580/23, zawisłej
przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie VI Wydziałem Cywilnym nastąpiła
przewlekłość postępowania,

2. zalecenia Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie VI Wydziałowi Cywilnemu
podjęcia w terminie 1 tygodnia od dnia uwzględnienia niniejszej skargi
czynności zmierzających do rozpoznania zażalenia powódki na postanowienie

Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2023 r. w przedmiocie zabezpieczenia alimentów na rzecz małoletnich synów stron, tj. doręczenia drugiej stronie złożonych środków zaskarżenia, pilne wyznaczenie posiedzenia w sprawie oraz ostatecznie rozpoznanie złożonych przez powódkę środków zaskarżenia,

3. przyznania na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa sumy pieniężnej w wysokości 20 000 zł,

4. dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów z:

- 1) wydruku z Portalu Informacyjnego Sądów Apelacji Warszawskiej dot. sprawy o sygn. akt VI ACa 2580/23,
- 2) pisma przygotowawczego powódki zawierającego nowe wnioski dowodowe z 25 września 2023 r.,
- 3) wniosku powódki o przyspieszenie rozpoznania sprawy z 24 listopada 2023 r.,
- 4) wniosku powódki o zmianę zabezpieczenia w przedmiocie kontaktów na czas trwania postępowania z 19 grudnia 2023 r.,
- 5) pisma informacyjnego z Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 3 stycznia 2024 r.,
- na fakt zakresu czynności dokonanych w sprawie i ich terminów, a także próby przyspieszenia załatwienia sprawy podjętej przez pełnomocnika powódki, informacji, iż sprawa nie została zaliczona do kategorii spraw pilnych.

5. zasądzenia od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym według norm przepisanych.

W uzasadnieniu Skarżąca wskazała, że apelacją z dnia 30 lipca 2023 r. zaskarżyła w części wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Wydziału XXIV Cywilnego z dnia 26 kwietnia 2023 r. wydany w sprawie o sygn. akt XXIV 282/22. Zakresem zaskarżenia zostało objęte m.in. rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w przedmiocie alimentów orzeczonych od powódki na rzecz małoletnich synów stron. Jak dalej podniosła, sprawa zainicjowana ww. apelacją została zarejestrowana w Sądzie Apelacyjnym w Warszawie VI Wydziale Cywilnym pod sygn. akt VI ACa 2580/23, zaś sprawa zainicjowana zażaleniem powódki została zarejestrowana pod sygnaturą akt VI ACz 594/23. W dniu 30 sierpnia 2023 r. za pośrednictwem Portalu Informacyjnego Sądów Apelacji Warszawskiej doręczono pełnomocnikowi powódki zawiadomienie o składzie rozpoznającym ww. sprawy przed Sądem z 29 sierpnia 2023 r. Dotychczas jest to jedyna czynność podjęta

przez Sąd Apelacyjny w Warszawie niniejszej sprawie. Jak podkreśliła Skarżąca, do dnia sporządzenia niniejszej skargi nie doręczono pozwanemu odpisu apelacji oraz zażalenia. Następnie wskazała, że pełnomocnik powódki pismem przygotowawczym zawierającym nowe wnioski dowodowe z 25 września 2023 r. poinformował rozpoznający sprawę Sąd Apelacyjny w Warszawie, że pozwany G.R. uzyskawszy klauzulę wykonalności na postanowienie o zabezpieczenie alimentów wniósł o prowadzenie egzekucji z majątku powódki w pełnym zakresie. Powyższe pismo nie odniosło pożądanego przez powódkę rezultatu, bowiem Sąd Apelacyjny w Warszawie rozpoznający sprawę nie podjął żadnych czynności, które przyspieszyłyby rozpoznanie sprawy. Pełnomocnik powódki skierował więc do ww. sądu wniosek o przyspieszenie rozpoznania sprawy, w którym wskazał, iż pozwany – G.R. złożył w Komisariacie Policji w P. zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 209 k.k. (przestępstwo uchylania się od alimentacji) przez powódkę. Kolejno wskazała, że we wniosku o zmianę zabezpieczenia w przedmiocie kontaktów na czas trwania postępowania z 19 grudnia 2023 r. pełnomocnik powódki zwrócił uwagę, że postępowanie podjęte przez komornika na wniosek pozwanego – G.R. celem wyegzekwowania alimentów w kwocie ponad 100 000,00 zł spowodowały, że powódka straciła firmę, którą wcześniej prowadziła i podjęła pracę najemną na zlecenie. Jak dalej zaznaczyła Skarżąca, w odpowiedzi na dotychczasową liczną korespondencję pełnomocnik powódki pismem informacyjnym z dnia 3 stycznia 2024 r. został przez Sąd poinformowany, że „sprawy w tutejszym sądzie (Sądzie Apelacyjnym w Warszawie) są rozpoznawane zgodnie z kolejnością wpływu (§ 79 pkt 1. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych Dz. U. z 2022 r. poz. 2514), a niniejsza sprawa nie zalicza się do kategorii spraw pilnych, co powodowałoby konieczność jej priorytetowego rozpoznania. Obecnie sprawa oczekuje na sprawdzenie braków formalnych apelacji obu stron. W przypadku stwierdzenia, że apelacje obu stron i zażalenie powódki nie są obarczone takimi brakami ich odpisy zostaną niezwłocznie doręczone pełnomocnikom”. Skarżąca podkreśliła, że do dnia sporządzenia skargi nie zostały podjęte żadne czynności, które przyczyniłby się do przyspieszenia rozpoznania sprawy, nie został wyznaczony żaden termin rozprawy lub posiedzenia

w celu rozpoznania zażalenia lub zmiany zabezpieczenia w przedmiocie kontaktów powódki z małoletnimi. W opinii skarżącej w niniejszej sprawie doszło do naruszenia jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, postępowanie trwa bowiem zdecydowanie dłużej, niż jest to konieczne dla wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla jej rozstrzygnięcia (a jeśli wziąć pod uwagę czas trwania postępowania przed Sądem I instancji, trwa już prawie 5 lat, ponieważ pierwotny wpływ sprawy odnotowano z datą 13 czerwca 2019 r.).

Skarżąca ponadto podniosła, że brak rozpoznania sprawy przez tak długi okres naraża ją na bardzo poważne konsekwencje, w szczególności finansowe. Można również śmiało stwierdzić, iż przewlekłe prowadzenie sprawy (co także odnosi się do sposobu jej procedowania przed Sądem I instancji i co znalazło odzwierciedlenie w rozstrzygnięciu Sądu w tym zakresie w związku ze skargą złożoną przez pozwanego) i nierozpoznanie apelacji oraz zażalenia powódki na zabezpieczenie w przedmiocie alimentów, doprowadziło w sposób pośredni do utraty firmy przez powódkę oraz utraty dotychczasowego źródła skromnego, lecz stałego dochodu. W skardze ponadto podkreślono, że przewlekłość niniejsza dotyczy sprawy o rozwód, w której rozstrzygane są kwestie władzy rodzicielskiej i kontaktów nad małoletnimi oraz kwestii rozwodowych, a zatem fundamentalnych kwestii dotyczących życia człowieka, które w szczególności winny być rozstrzygane bez zbędnej zwłoki.

Reprezentant Skarbu Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie (dalej również: Prezes SA w Warszawie) zajął stanowisko w sprawie, wnosząc o oddalenie skargi. W uzasadnieniu wskazał, że nie wystąpiły odstępstwa od czasu zwyczajowo koniecznego do wykonania czynności niezbędnych do rozpoznania sprawy Skarżącej. Czynności związane z prowadzeniem sprawy były wykonane bez zwłoki oraz w normalnym toku czynności. Postępowanie w tej sprawie nie jest prowadzone w sposób rozwlekły. Ponadto, podkreślenia wymaga, że od 2020 roku, od kiedy z powodu pandemii koronawirusa, na kilka miesięcy ograniczono możliwość przeprowadzania rozpraw, w sądach powszechnych występują obiektywne trudności, niezależne ani od stron,

ani od sądów - w procesie redukowania zaległości terminowych poprzez sukcesywnie wyznaczane kolejnych posiedzeń zgodnie z kolejnością wpływu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy, po dokonanej analizie akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie pod sygn. VI ACa 2580/23, doszedł do przekonania, że brak jest podstaw do stwierdzenia w tej sprawie przewlekłości postępowania. Skutkowało to, w myśl art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej także: ustawa o przewlekłości postępowania) koniecznością oddalenia skargi wywiedzionej przez K.K.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że art. 2 ust. 1 ustawy o przewlekłości postępowania dopuszcza możliwość wniesienia przez stronę skargi o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Wprawdzie przepisy ustawy o przewlekłości postępowania nie definiują jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za przewlekłość; to w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadnie zauważa się, iż znamiona przewlekłości postępowania przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej bezczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 17 maja 2022 r., I NSP 149/22 i powoływane tam orzecznictwo). Podkreślić jednocześnie należy, że art. 2 ust. 2 ustawy o przewlekłości postępowania wprost stanowi, iż dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, znaczenie ma łączny dotychczasowy czas

postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Choć czas trwania postępowania stanowi niezwykle istotny element oceny czy *ad casum* naruszono prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, to nie stanowi on jedynej przesłanki weryfikacyjnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego: z 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Konieczne jest bowiem odniesienie się do realiów konkretnej sprawy i dokonanie oceny przez pryzmat kryteriów określonych w art. 2 ustawy o przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o przewlekłości postępowania, dla stwierdzenia czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przeprowadzona analiza akt sprawy VI ACa 2580/23 pozwala na odtworzenie czynności podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w Warszawie po wpłynięciu akt postępowania wraz z apelacją K.K. w dniu 17 sierpnia 2023 r., do wydania wyroku w dniu 25 marca 2024 r.

Akta sprawy, wraz z apelacją powódki i apelacją pozwanego od wyroku z 26 kwietnia 2023 r., XXIV C 282/22 (rozwód) oraz zażaleniem powódki na postanowienie z 26 kwietnia 2023 r., XXIV C 282/22 (zabezpieczenie alimentów), wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 17 sierpnia 2023 r., w tym samym dniu nadano sprawie sygnaturę. Następnie 18 sierpnia 2023 r.

wylosowano sędziego referenta. Na skutek zarządzenia z 18 sierpnia 2023 r. zawiadomiono pełnomocników stron o składzie wyznaczonym do rozpoznania sprawy. Kolejno w dniu 28 sierpnia 2023 r. pełnomocnik powódki wniósł drogą elektroniczną (wiadomość e-mail skierowana na adres biura obsługi interesantów Sądu Apelacyjnego w Warszawie) o przyspieszenie rozpoznania sprawy. W dniu 7 września 2023 r. wydano zarządzenie o poinformowaniu powódki, że sprawa zostanie rozpoznana zgodnie z kolejnością wpływu. Kolejno w dniach 2 października 2023 r., 16 października 2023 r. oraz 27 października 2023 r. wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Warszawie pisma przygotowawcze powódki zawierające nowe wnioski dowodowe. Dnia 14 listopada 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynęło pismo Komendy Powiatowej Policji w P. z 13 listopada 2023 r. (przekazane przez Sąd Okręgowy w Warszawie) z prośbą o przesłanie odpisu wyroku i postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie wydanych w sprawie o sygn. akt XXIV C 282/22. W dniu 21 listopada 2023 r. wydano zarządzenie o przesłaniu orzeczeń do Komendy Powiatowej Policji w P. Kolejno dnia 21 listopada 2023 r. pełnomocnik powódki wniósł drogą elektroniczną (wiadomość e-mail skierowana na adres biura obsługi interesantów Sądu Apelacyjnego w Warszawie) prośbę o wskazanie osoby (funkcjonariusza policji), która podpisała się pod wnioskiem z dnia 13 listopada 2023 r. Dnia 21 listopada 2023 r. wydano zarządzenie o poinformowaniu pełnomocnika powódki o możliwości zamówienia akt w czytelni Sądu Apelacyjnego w Warszawie i zapoznania się z ich treścią oraz o tym, że informacja e-mail nie stanowi pisma w rozumieniu k.p.c. Następnie 30 listopada 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynął wniosek powódki o przyspieszenie rozpoznania sprawy. W dniu 20 grudnia 2023 r. wydano zarządzenie o poinformowaniu pełnomocnika powódki, że sprawy w tutejszym sądzie są rozpoznawane zgodnie z kolejnością wpływu (§ 79 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz. U. z 2022 r. poz. 2514), a niniejsza sprawa nie zalicza się do kategorii spraw pilnych, co powodowałoby konieczność jej priorytetowego rozpoznania. Dnia 28 grudnia 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Warszawie wpłynął wniosek powódki o zmianę zabezpieczenia w przedmiocie kontaktów na czas trwania postępowania. Następnie w dniu 17 stycznia 2024 r.

wydano dwa zarządzenia, pierwsze o zakresie sprawy w repertorium ACz jako przedwcześnie przedstawionej oraz o zwrocie akt do Sądu Okręgowego w Warszawie celem rozważenia doręczenia odpisu postanowienia z dnia 26 kwietnia 2023 r. (zabezpieczenie alimentów) również pełnomocnikowi strony powodowej w trybie art. 753 § 2 k.p.c. oraz drugie zarządzenie o wezwaniu pełnomocnika powódki do uzupełnienia braków fiskalnych apelacji, doręczeniu apelacji pozwanego pełnomocnikowi powódki oraz przekazaniu akt sędziemu referentowi w związku ze złożonym przez powódkę wnioskiem o zmianę postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia kontaktów. Kolejno w dniu 4 marca 2024 r. wydano zarządzenie o pilnym przedstawieniu akt sędziemu referentowi. Postanowieniem z 25 marca 2024 r., VI ACa 2580/23 Sąd Apelacyjny w Warszawie orzekł w przedmiocie wniosku powódki o zmianę zabezpieczenia kontaktów, zmieniając postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z 16 grudnia 2020 r., VII C 1372/19 w zakresie punktu 2.

Wobec powyższego, należy stwierdzić, że w postępowaniu odwoławczym, któremu zarzucono w rozpoznawanej skardze przewlekłość, czynności podejmowane przez Sąd Apelacyjny w Warszawie zmierzały do rozstrzygnięcia sprawy i były sukcesywnie podejmowane. Przy czym trzeba podkreślić, że od dnia wpływu do Sądu Apelacyjnego w Warszawie obydwu apelacji oraz zażalenia, do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania przed tym sądem minęło pół roku, zaś jak wyżej wskazano w orzecznictwie przyjmuje się, że znamiona przewlekłości postępowania przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej bezczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Przy czym podkreślić należy, że charakter sprawy wskazuje na to, że ma ona szczególne znaczenie dla Skarżącej, która dwukrotnie drogą elektroniczną wносиła o przyspieszenie jej rozpoznania. Zwrócić trzeba jednak uwagę, że Skarżąca w czasie trwania postępowania wniosła trzy pisma przygotowawcze zawierające nowe wnioski dowodowe oraz wniosek o zmianę zabezpieczenia kontaktów na czas trwania postępowania (który *nota bene* został rozpatrzony trzy miesiące po wpływie do Sądu Apelacyjnego w Warszawie), co również przyczyniło się do przedłużenia postępowania.

Na marginesie jeszcze dodać należy, że Sąd Najwyższy w sprawach ze skarg na przewlekłość postępowania sprawdza jedynie prawidłowość ciągu czynności podejmowanych w przebiegu postępowania, któremu zarzucana jest przewlekłość, a ten w niniejszej sprawie należy uznać za prawidłowy.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o przewlekłości postępowania orzekł jak w sentencji postanowienia, oddalając skargę.

Elżbieta Karska Tomasz Demendecki Janusz Niczyporuk

[ms]